

ЛЕГЕНДИ ПРО ПРАБАТЬКІВЩИНУ В ТЕКСТАХ ПАЛЕНКЕ

У статті аналізуються повідомлення про три прабатьківщини індіанців майя в ієрогліфічних текстах Паленке. Першою з них є північна прабатьківщина Сак-Асналь, яка може відповідати частині території сучасного Техасу (США) чи прилеглих до нього районів. Друга – Матвііль – можливо тотожна місцям проживання так званих "археологічних ольмеків" у мексиканському штаті Табаско. Нарешті, третя прабатьківщина, Токтахн, знаходилася у безпосередній близькості від Паленке.

Ключові слова: майя, американські індіанці, ієрогліфічна писемність майя, Паленке.

Питання власного походження завжди цікавили людей. У міфах і легендах індіанців Центральної Америки воно також посідає своє місце. При цьому, відповідь на нього корінні мешканці нового Світу здебільшого дають просту: їхні пращури звідкілясь прийшли (що з історичної точки зору є щирою правдою). Однак, в оповіданнях, записаних колоніальними авторами та етнографами нового та новітнього часу фігурують різні варіанти місць, що слугували відправним пунктом руху, прабатьківщини. Цікава додаткова інформація з цього приводу міститься в ієрогліфічних написах майя Класичного періоду (III – IX ст. н.е.), що походять зокрема, з міста Паленке (стародавня назва – Лакам-Ха).

1. Північне поселення богів

Найдавніша із згадуваних у написах Паленке прабатьківщина позначається як "північ" (*ха-МАН-на, хатан*).

В напису у сцені на різьбленій плиті з "Храму XIV", де йдеться про отримання магічного предмету – статуетки бога К'авііля, що, імовірно, надавала владу над духами-нагуалями, зазначено:

HUXLAJU'N-OK WANXAKLAJU'N-İK'-AT-AL BOLON-i-pi-na-ja SAK-BAAK-NAAH-CHAHPAT u-wa-WAHY-K'AWIIL-la u-KAB-ji-ya BOLON-OK-TE-K'UH u-ti-ya ха-МАН-на

"Дня 13 Ок 18 Во удев'ятеро посилилася Білокісткова Первинна Сколопендра, дух-нагуаль К'авііля, під проводом Болон Окте божественного, це сталося на півночі"¹.

З паралельного запису на тій самій пам'ятці випливає, що наведена дата відповідає 1 січня 931449 р. до н.е., тобто міфологічним часам. При цьому, місце, де відбувається подія, позначено іншою, особливою назвою:

HUXLAJU'N-OK WANXAKLAJU'N-İK'-AT-AL BOLON-i-pi-na-ja SAK-BAAK-ki NAAH-CHAHPAT u-WAHY K'AWIIL u-K'AM-wa BOLON-OK-TE-K'UH u-ti-ya SAK-TN№911-NAL i-PAT-la-ja YAX-K'AM-K'AWIIL-la

"Дня 13 Ок 18 Во удев'ятеро посилилася Білокісткова Первинна Сколопендра, дух-нагуаль К'авііля, його взяв Болон Окте божественний, це сталося в Сак ТН№911-наль, там здійснено перше взяття К'авііля".

Цікаво відзначити, що повний опис місцевості, де відбувалася подія, міститься у сцені, під ногами примари покійного паленкського правителя Кан Бахлама II. Там, між символами *POLAW*, "море" та *HA*, "води" вміщено запис:

ta?-HO-NIK-TE-AKAN? TI'-K'AHK'-NAAHB SAK-T911-NAL

"У(?) Хо Нікте ("Місцині П'яти Квіток Плюмерії"²), у саванні, на березі моря в Сак ТН№911-наль".

Д. Стюарт виявив, що та ж дата наведена в напису на відомій "Вазі з кролем" (№1398 у каталозі Дж. Керра)³. Там викладається міф про викрадення Кролем чарівного одягу так званого "Бога L" або ж Чорного Іцамаата.

Відповідний фрагмент тексту каже:

HUXLAJU'N-OK WAXAKLAJU'N-IK'-AT-ta chi/HEW? ni-CH'AM ni-KUY yi-ta BOLON-OK-TE' K'UH UH-ti-ya SAK-a-su?-NAL HO-NIK-TE'⁴.

"Дня 13 Ок 18 Во світанок (?), коли я взяв мій головний убір з пугачем, його супроводжував Болон Окте божественний, це сталося в Сак Асналь, в Місцині П'яти Квіток Плюмерії".

Отже, співпадають не лише дата події, а й у частині, що її можна прочитати без сумнівів, назва її місця: "Місцина П'яти Квіток Плюмерії". Звідси є всі підстави вважати, що й решта топоніму є однаковою, тобто, блоки *SAK-a-su?-NAL* і *SAK-TN⁹11-NAL* є різними записами одного й того ж слова: *Sak Asnal*, "Біле/Світле місце Втіх/Іроп".

Тексти "Вази з Кролем" також вказують на знаходження цієї місцевості на півночі, репрезентований у сцені Бог Сонця, відповідаючи на скарги пограбованого та ображеного "Бога L", каже:

ma-cha-ja ... T'UL ta-ji-na ni-MAM HUL-i-ya BOOK?-HAAL WIN(?)-...-NAL xa-MAN⁵ IX-UH

"Схоплено ... Кроля мною, мій дідусю, він прийшов до духмяних? вод у ... місце на півночі, де Місячна Жінка".

Отже, найдавнішою праатьківщиною у написах Паленке виявляється розташована на півночі місцевість Сак Асналь, де мешкають боги та з'являються чарівні речі.

Якщо відволіктися від богів і магії, то такі уявлення відповідають дійсному шляху предків майя, які прийшли в Центральну Америку з більш північних регіонів.

При цьому, під "північчю" вочевидь маються на увазі місцевості Північної Америки, де випадає сніг, адже ця сторона світу асоціюється з білим, кольором снігу, а не з якимись ознаками Карибського моря, розташованого на північ від сучасних областей проживання майя.

Відомий північноамериканський лінгвіст Дж.Грінберг свого часу припустив, що мови майя споріднені з мовами індіанців пенуті, які мешкають на півдні сучасного американського штату Орегон та півночі Каліфорнії⁶. Отже, північна праатьківщина майя могла знаходитися там. Таку думку висловлював, до прикладу, Р.В.Кінжалов⁷. Утім, у подальшому ця гіпотеза не знайшла розвитку, і зараз панує погляд, згідно з яким мови майя сформувались у гірській Гватемалі⁸.

Ю.В.Кнорозов формулював припущення про "північне коріння" культури майя більш обережно. На його гадку: "На уявлення стародавніх майя справили великий вплив традиції одного племені, що прибуло з півночі і, вочевидь, відіграло важливу роль за часів виникнення міст-держав"⁹.

Опис Сак-Асналю в паленкському "Храмі XIV" робить малоймовірним ототожнення північної праатьківщини з північним заходом США. Адже, хоча народи пенуті живуть на морському узбережжі, але це гориста та лісиста місцевість, що не відповідає опису як "степ, саванна" (*АКАН* чи то *АК*). Крім того, тихоокеанська адреса погано узгоджується з поширеними серед мексиканських індіанців переказами про прибуття предків на човнах на узбережжя Мексиканської затоки¹⁰. Відображення цієї традиції є репрезентовані в Дрезденському рукопису (стор. 29(58)с1, 40(69)с1, 65(44)) сцени прибуття білого (північного) бога дощу на човні¹¹.

Місцевістю, що в цілому відповідає описові праатьківщини у "Храмі XIV", можуть бути райони центрального, південного та південно-східного Техасу (крайня південна частина Великих Рівнин та Прибережні Рівнини, Gulf Coastal Plains). Щоправда, там не росте плюмерія, але в усній традиції могла статися заміна відсутньої в навколишньому середовищі рослини на звичайну. Нарешті, в уявленнях про Сак-Асналь могли суміститися згадки про два послідовні місця попереднього мешкання: прерії на захід від Середньої Міссісіпі та прилеглі до них райони узбережжя Мексиканської затоки між Міссісіпі та Ріо-Гранде. Таким чином, повідомлення про північну праатьківщину з Паленке можна розглядати як аргументи на користь гіпотези Ю.В. Кнорозова про те, що "у зв'язку з кліматичними змінами в басейні Міссісіпі деякі племена (як це траплялося й пізніше) залишили праатьківщину і вирушили на південь, у Мексику, де зуміли стати на чолі міст-держав, що виникали"¹².

В тексті з "Храму Хреста з Листям" (напис на косяку) згадано ще одну міфічну праатьківщину – Наах-Хо-Чан: до одного з головних паленкських богів, Унен-К'авііла ("Немовля-К'авііль") застосовано епітет "наахочанський царевич" (*НААН-НО-ЧАН-na-AJAW*). Наах-Хо-Чан

("Будинок П'ятого Неба" чи то "Будинок П'яти Височин") відомий із записів на пам'ятках із Тіла, Ішлу, Наранхо, Копана, Кірігуа¹³. Зазвичай вона пов'язується із так званими "Богами-Веслярами", що іменуються "Наахочанські владарі". Згідно з написом на східній стороні "Стели С" з Кірігуа саме в Наах-Хо-Чан "Боги-Веслярі" отримують один із трьох каменів Першовогнища, з якого починається створення Всесвіту. Втім, чи тотожний Наах-Хо-Чан Сак-Асналю, чи ні, з наявних джерел неясно.

Ю.В.Кнорозов та Г.Г.Єршова висловили думку, що на рельєфах на віку саркофагу з "Храму Написів" у Паленке зображено "стародавнє поселення Сім Печер – легендарна праатьківщина багатьох мексиканських племен"¹⁴ (легенди про "Сім Печер" або їхні аналоги відомі в центрально-мексиканських народів, а також у кіче, какчікелів та майя Юкатану, які зазнали центрально-мексиканського впливу). Це припущення є цікавим, але в текстах Паленке згадки про міфологічну батьківщину, що їх можна було б зв'язати з уявленнями про "Сім Печер", відсутні. Термін *Huk-Tsuk*, "Сім Підрозділів", зустрічається в текстах з Петену, але там він вочевидь позначає сучасне авторам політичне об'єднання з центром в Наранхо¹⁵.

2. Матвііль

Наступною праатьківщиною, згадки про яку специфічні саме для текстів Паленке, є місцевість Матвііль або Матавііль (*ma-ta-wi-la*, *MAT-wi-la*).

Велика група написів (центральні панелі та балюстради з "Храму Хреста", "Сонця", "Хреста з Листям", південна сторона платформи з "Храму ХІХ") повідомляють, що протягом 18 днів, відповідно, у дні 9 Ік' 15 Кех, 13 Кімі 19 Кех та 1 Ахав 13 Мак, що відповідають 10, 14 та 28 листопада 2539 р. до н.е., в Матвіїлі з'являються три головні паленкські боги GІ-Чаахк, "Немовля-К'авііль" та GIII-Бог Сонця. У різних текстах їхня поява описується різними виразами: *huliiy* (*hu-li*, *hu-li-ya*), "прийшов", *sihyaj* (*SIHY-ya-ja*), "народжений", та *talkab* (*TAL-KAB*, *TAL-ka-ba*), "торкнувся землі". Вживання виразу "народжений" викликає запитання, адже, щонайменш один "новонароджений", GІ-Чаахк, є учасником подій, що відбувалися за 949, 938, 759 та 669 років до його "народження" в Матвіїлі¹⁶. Можна припустити, що GІ-Чаахк мав характер божества, що вмирає та відроджується, і його народження в Матвіїлі – чергове відродження після загибелі (невідомої з джерел).

Батьками народженої в Матвіїлі трійці виступають Аканаль Ішім Т№267 Муваахн Мат, імовірно, місцевий варіант бога кукурудзи. Його дружиною в напису з "Храму ХVІІІ" названо Хуун Іш Кінуув. Цей самий Аканаль Ішім в "ювілейну" дату закінчення другого чотирьохсотріччя після ери майя, день 2 Ахав 3 Вайеб (10 березня 2324 р. до н.е.) бере участь у ритуалі викликання богів, а дня 9 Ік' 0 Сак, 28 березня того ж року, стає правителем (*k'uhul ajaw*, "священний владар") Матвіїля. Як звертає увагу Д. Стюарт, "це чітко названо "першим" воцарінням, імовірно, тому, що воно створило декорації для всіх наступних вступів на трон у Паленке (чи Матвіїлі)"¹⁷.

Після того повідомлення про Матвіїль перериваються на 1332 роки, до звістки про народження Укокан Чана (*u-KOKAN-CHAN*, "Ікло Змія") у 992 р. до н.е. та його воцаріння як Матвіїльського владаря у 966 р. до н.е.

Ієрогліфічні тексти не містять точних вказівок на місцезнаходження Матвіїлю. Проте, деякі орієнтири все ж є.

1) Матвіїль розташований не дуже далеко від Паленке і від верхів'їв Усумасінти. Це впливає з того, що з К'ініч Ханаахб Пакаля (615 – 683 рр.) і до К'ан Хой Чітама ІІ (702 – бл.721 рр.) правителі Паленке вживали титул "священний Матвіїльський владар". Навіть якщо це була вказівка на претензії, а не на реальне володіння, вони навряд чи могли стосуватися дуже віддалених територій. Крім того, на одвірку з району Йашчілана (верхня Усумасінта) згадується *ch'o-ko sa-ja-la ma-ta-wi*, "молодший матвіїльський сахаль"¹⁸ (щоправда, це може бути позначення царства Паленке).

2) Матвіїль – це волога місцевість, повна водойм, населених равликами. У "Храмі Хреста з Листям" знайдено дві великі керамічні статуетки мушель з написами *ma-ta-wi-la*¹⁹, на мушлі фантастичного равлика, репрезентованого на центральній панелі з тієї ж споруди, вміщено напис: *HUB?-ba ma-ta-wi-la*, "мушля з Матвіїлю".

3) Текст із "Храму Хреста з Листям" каже, що виконаний Аканаль Ішімом обряд викликання богів стався у місцині *YAX-ha-li wi-tsi*, Йашхааль Віц, "Гора/Пагорб у Синьої Води". Отже, на території Матвіїлю чи на кордоні з ним є узвишся.

4) Ідеограма *MAT* зображує птаха з характерним масивним зігнутим дзьобом, в якому упізнається неотропічний баклан (*Phalacrocorax olivaceus*). Звідси Д. Стюарт перекладає назву як "Місце баклана" ("Cormorant Place").

Втім, баклан – птах, який харчується морською рибою і не зустрічається у віддаленні від моря. Тому Матвііль – приморська місцевість.

Отже, за сукупністю наведених ознак Матвііль – це не дуже віддалена від Паленке волога приморська місцевість, що межує з горами. Таким ознакам цілком відповідає територія сучасного мексиканського штату Табаско та сусіднього з ним Веракрусу. Але, на цій території, як раз тоді, коли згідно з текстом "Храму Хреста" в Матвіїлі правив Укокан Чан, точніше, між приблизно 1300 р. до н.е. та першими століттями н.е., розвивалася одна з найбільш загадкових та важливих ранніх культур Мезоамерики – культура так званих "археологічних ольмеків". Характеризуючи вплив цієї культури на інші центральноамериканські цивілізації, французький дослідник Ж.Сустель писав: "... За загальним правилом там, куди ольмеки прийшли, квітнула мезоамериканська цивілізація; там, куди вони не прийшли, вона не з'явилася"²⁰. Взаємини "археологічних ольмеків" та майя є предметом досить довгої дискусії. Свого часу Ю.В.Кнорозов висловив думку, що ієрогліфічна писемність "ольмеків" функціонувала на основі однієї з мов майя²¹. М.Ко припустив навіть, що "ольмеки" були безпосередніми предками класичних майя, які, після загибелі їхніх столиць на узбережжі Мексиканської затоки, частково переселилися на схід, і "те, що було ольмекською цивілізацією, змінилося врешті решт, щоб стати цивілізацією майя"²². Однак, більш докладне вивчення та детальне порівняння "ольмеків" і ранньокласичних майя не підтвердило такої точки зору, і сам М.Ко від неї в подальшому відмовився. Натомість Т.Кауфман та Л.Кемпбелл висунули гіпотезу, що "археологічні ольмеки" розмовляли однією з мов родини міхе-соке²³. Проте, не можна не відзначити і багатьох спільних рис цивілізацій "ольмеків" і майя: однаковий цифровий код, тотожні знаки для назв днів, спільна (і невідома іншим народам Мезоамерики) календарна система абсолютної хронології (так званий "Довгий рахунок"), однаковий архаїчний місячний календар, однакові культи (Місячної Богині, Немовляти-Ягуара). Навіть якщо "ольмеки" та майя і були різними за етнічним походженням народами, культурний вплив перших на других був, поза сумнівом, дуже потужним і глибоким. Його відображенням, імовірно, і є згадка про легендарну прабатьківщину Матвіїль у написах Паленке.

3. Токтахн

Третє місце попереднього проживання, зафіксоване у написах Паленке – Токтахн (*to-ko-TAHN*), "Хмарна Місцина", на відміну від міфічного Сак-Асналю та напівлегендарного Матвіїлю є цілком історичним.

Титул "священний Токтахнський владар" має К'ук' Бахлам I, який згідно з написом на центральній панелі з "Храму Хреста" народився у 397 р. і був коронований у 431 р. (згідно з іншим розумінням тексту – у 419 р.²⁴). При цьому, він збудував якусь споруду (*pa-k'a*, "стіна") в Лакам-Ха, про перебудову якої Кан Бахламом II (684 – 702 рр.) повідомляє текст на центральній панелі з "Храму Хреста з Листям":

u-je-le-wa u-pa-k'a-li K'UK'-BAHLAM to-ko-TAHN-AJAW

"він оновив стіну К'ук' Бахлама, Токтахнського владаря".

З цього випливає, що Токтахн і Лакам-Ха знаходилися тоді в межах єдиного політичного об'єднання. Проте запис у "Храмі Хреста" про "ювілейну" церемонію в зміну "чотирьохсотріччя" 9.0.0.0.0, 8 Ахав 13 Кех (435 р.) в Токтахн, вказує, що саме там знаходилася столиця.

З Токтахн вели походження правителі Хуште-К'ух, міста чи місцевості західніше Паленке: царівну з цього міста Іш Цакбу Ахав названо в тексті на "Трифігурній панелі" з Палацу Паленке *ch'o-ko to-ko-TAHN-WINIK-ki*, "юна з Токтахнських людей".

Л.Шіле та П.Метьюз, з одного боку, та Е. Бернхарт, з іншого, висловили думку, що Токтахн, це, власно кажучи, не окреме поселення, а один з районів Паленке – Лакам-Ха (перші

отождествляли його з місцезнаходженням групи "Храмів Хреста", другий – з так званою "групою Пікота"²⁵). Але, це не узгоджується із записом на панелі із "Храму XVII", де стосовно правителя Буц'ах Сак Чііка (487 – 501 рр.) вжито вираз "прибув до Лакам-Ха" (Т№560-уі LAKAM-HA), малоімовірний у разі, якщо б йшлося про переселення на відстані 10 хвилин ходи (стільки відокремлює "Групу Пікота" від Палацу Паленке). З цієї події, що сталася у день 9.2.15.9.2, 9 Ік' 0 Моль (25 серпня 490 р.), Лакам-Ха – Паленке набуває безперечного столичного статусу. Щоправда, і Токтахн певний час продовжує існувати – там у 596 році, згідно з написом із "Храму Сонця", відбувається обряд за участю шестирічного К'ан Хой Чітама II, імовірно, ініціація майбутнього правителя. Після цього Токтахн у зв'язку із сучасними авторам текстів подіями більше не згадується.

¹ Коментар до перекладу див.: Талах В.Н. Чего ждаты 23 декабря 2012 года? [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.mesoamerica.ru/Indians/maya/maya_2012.html (текст 2).

² *Plumeria* sp., зокрема, *Plumeria rubra*.

³ Stuart D. The Palenque Mythology: Inscriptions And Interpretations of the Cross Group // Sourcebook for the 30th Maya Meetings. March 14 – 19, 2006. – Austin, 2006. – P. 99.

⁴ За основу прийнято читання та переклад тексту, запропоновані Д. Беляєвим та А. Давлетшиним: Beliaev D., Davletshin A. Los sujetos novelísticos y las palabras obscenas: Los mitos, los cuentos y las anécdotas en los textos mayas sobre la cerámica del Período Clásico // Sacred Books, Sacred Languages; Two Thousand Years of Ritual Religious maya Literature. – Acta Mesoamericana 18. – Markt Schwaben, 2006. – P. 24.

⁵ Д.Беляєв та А.Давлетшин читають та-MAN-на, "щоб торгувати" (Beliaev D., Davletshin A. Op. cit. – P. 24), однак, перший знак тут поза сумнівом Т№114, ха-.

⁶ Greenberg J.H. The General Classification of Central and South American Languages // Men and Culture. Selected Papers of the Fifth International Congress of Anthropological and Ethnological Sciences, Philadelphia, 1956 / Anthony Wallace, ed. – Philadelphia, 1960. – Pp. 791 – 794.

⁷ Кинжалов Р.В. Этническая история древней Гватемалы // Национальные процессы в Центральной Америке и Мексике. – М., 1974. – С. 88.

⁸ Див.: Campbell L. American Indian Languages: The Historical Linguistics of Native America. – New York, 1997. – Pp. 164 – 165; England N.C. Autonomia de los Idiomas Mayas: Historia e identidad. (Ukuta'miil Ramaq'iil Utzijob'aal ri Maya' Amaaq'.) / 2nd ed. – Guatemala City, 1994.

⁹ Кнорозов Ю.В. Иероглифические рукописи майя. – Л., 1975. – С. 229;

¹⁰ Див.: його ж: Этногенетические процессы в Древней Америке // Проблемы истории и этнографии Америки. – М., 1979. – С. 139.

¹¹ Див.: його ж: Иероглифические рукописи майя. – С. 240.

¹² Кнорозов Ю.В., Ершова Г.Г. Легенды о происхождении майя (миф и природная среда) // Экология американских индейцев и эскимосов. Проблемы индеанистики. – М., 1988. – С. 253;

¹³ Див.: Stuart D., Houston S. Classic Maya Place Names // *Dumbarton Oaks Studies in Pre-Columbian Art and Archaeology* 33. – Washington, D.C.: 1994. – P. 71.

¹⁴ Кнорозов Ю.В., Ершова Г.Г. Вказ. праця. – С. 249 – 250, 253 – 255.

¹⁵ Див.: Beliaev D. Wuk Tsuk and Oxlahun Tsuk: Naranjo and Tikal in the Late Classic // The Sacred and the Profane: Architecture and Identity in the Southern Maya Lowlands. 3rd European Maya Conference, University of Hamburg, November 1998. Acta Mesoamericana, Vol.10. – Markt Schwaben, 2000. – P. 63 – 81.

¹⁶ Stuart D. The Palenque Mythology. – Pp. 101 – 104.

¹⁷ Ibidem. – P. 105.

¹⁸ Ibidem. – P. 94.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Soustelle J. Les olmèques. La plus ancienne civilisation du Mexique. – Paris, 1980. – P. 132.

²¹ Кнорозов Ю.В. Письменность индейцев майя. – М.-Л., 1963. – С. 7; його ж: Заметки о календаре майя

(Монумент Е в Трес-Сапотес) // Советская этнография. – 1973. - №6. – С. 83.

²² Coe M.D. America's First Civilization: Discovering the Olmec. – New York, 1968. – P. 103.

²³ Campbell L., Kaufman T. A Linguistic Look at the Olmecs // American Antiquity: Vol.41, No 1, 1976. – Pp. 80 - 89; див. також: Un desciframiento de la escritura jeroglífica epi-olmeca: Métodos y resultados // Arqueología. 1992. Vol. 8. – Pp. 15 – 26; Justeson J., Kaufman T. A Decipherment of Epi-Olmec Writing // Science: 259, 1993. – Pp.1703 – 1711; Kaufman T., Justeson J. Epi-Olmec Hieroglyphic Writing and Texts. 2001. [Електронний ресурс]. Режим доступу: Internet: www.albany.edu/anthro/maldep/EOTEXTS.pdf – Pp. 2.19 – 2.31, 2.91 – 2.97.

²⁴ Стосовно першої точки зору див.: Martin S., Grube. N. Chronicle of the Maya Kings and Queens: Deciphering the Dynasties of the Ancient Maya. Second edition. – London and New York, 2008. – P. 156; другу дату допускає В.М.Талах: Талах В.Н. Хроніки Бааккульських владок [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://bloknot.info/gfe/view.php?file=Textos/Maya/Cronicas-de-Baakul.pdf/3/>.

²⁵ Див.: Skidmore J. The Rulers of Palenque: A Beginner's Guide. Second edition. 2007. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.mesoweb.com/palenque/resources/rulers/PalenqueRulers-02.pdf. – Pp.9 – 11.

В статтє аналізуються сообщєня о трєх прародинах индєйцєв майя в иєроглифических текстєх Палєнкє. Первой из них является северная прародина Сак-Асналь, которая может соответствовать части территории современного Техаса (США) или близлежащих районов. Вторая – Матвииль – возможно соответствует местам обитания так называемых "археологических ольмеков" в мексиканском штате Табаско. И наконец, третья прародина, Токтахн, находилась в непосредственной близости от Палєнкє.

Ключевые слова: майя, американские индейцы, иєроглифическая письменность майя, Палєнкє.

In this article author makes an analysis of the reports which mention three places of origin of Maya Indians found in the hieroglyphic texts of Palenque. The first is the northern - Sak Asnal, place which may be a part of present-day Texas (USA) or its surrounding areas. Second place – Matwiil, perhaps is identical to territory of so-called "archaeological Olmec culture" in the Mexican state of Tabasco. Finally, the third place, Toktahn, was in the vicinity of Palenque.

Key words: Maya, Pre-Columbian Indians, Maya hieroglyphic writing, Palenque.